

Din activitatea Institutului Român de Tracologie în anul 1996

În istoria Institutului Român de Tracologie (IRT), pentru anul 1996, se vor consemna la realizări, în principal, Congresul VII Internațional de Tracologie, săpăturile arheologice pe Tisa Superioară și la limanul Nistrului, publicarea a 12 volume (reviste și monografii), iar la pierderi decesul savantului Mihai Sâmpetru.

La realizări au contribuit, nemijlocit, Mihai Sâmpetru - decedat în cursul lunii iulie -, Sultana Avram - transferată în aprilie la Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, Marius Alexianu - transferat în septembrie la Universitatea Al. I. Cuza din Iași dar și înlocuitorii lor: Valeriu Sîrbu, Ionel Căndea, Marcela Popilian, Serghei Agulnikov, Zsolt Székely. S-a produs, de asemenea, întărirea sectorului tehnico-administrativ prin venirea unui nou contabil șef: Alexandra Țucatos.

Au fost avansați: Carmen Tarcan-Hrișcu, Marius Călin și Ioan Carol Opriș - ca cercetători; Cristian Schuster - ca cercetător științific principal gradul III, Valeriu Sîrbu - ca cercetător științific principal gradul I.

Au fost aleși membri de onoare ai IRT academicienii Milutin Garașanin - Belgrad (*Laudatio*, acad. M. Petrescu-Dîmbovița) și V.M. Masson - Sankt Petersburg (*Laudatio*, dr. V. Dergacev).

În intervalul ianuarie-mai, eforturile întregului Institut s-au concentrat asupra pregătirii și desfășurării celui de-al VII-lea Congres Internațional de Tracologie.

Au precedat Congresul:

- apariția vol. XVI al revistei *Thraco-Dacica*, cu studii și articole numai în limbi de circulație;
- volumul cu rezumate și referate ale participanților la Congres;
- volumul III din *Bulletin de Thracologie. Recherches paléobalkaniques et carpato-pontiques*;
- vol. 2 din seria *Istorie și tradiție în spațiul românesc*;
- vol I_{1a-b}, *Ostrovul Corbului*, din seria Cercetări asupra pre- și protoistoriei ținuturilor Dunării de Jos;
- programul Congresului VII Internațional de Tracologie;
- Ședința Consiliului Internațional de Studii Indo-Europene și Trace (Constanța, 18 mai 1996);
- A 6-a întrunire a Comisiei Internaționale pentru Promovarea Studiilor Indo-Europene și Trace.

Tot anterior Congresului, unii membri ai Institutului au fost prezenți la Brăila, la *A XXX-a Sesiune Națională de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice, campania 1995*. Între 8-11 mai la întrunirea directorilor institutelor de studii sud-est europene și a altor instituții cu preocupări științifice în Europa de Sud-Est care a avut loc la Belgrad, directorul IRT a fost reprezentat, prin delegație, de Ioan Carol Opriș (vezi, în paginile următoare, rubrica *manifestări științifice*).

În 19 mai 1996, la Hotel President din Mangalia, a avut loc a 6-a întrunire a *Comisiei Internaționale pentru Promovarea Studiilor Indo-Europene și Trace* la care au luat parte reprezentanți ai unor institute din Austria, Bulgaria, Georgia, Germania, Jugoslavia, Macedonia, Moldova, România, Rusia, Ucraina, USA, Turcia. După alegerea a doi noi membri de onoare ai I.R.T. (prof. M. Garașanin și prof. V. M. Masson), salutul primarului și raportul asupra activității desfășurate anterior (prezentat de V. Georgescu-Cheluță, secretarul științific al Comisiei), s-a discutat și aprobat includerea în Comisie a Institutului de Arheologie de la Samara și a Centrului Internațional pentru Studiarea Complexului Cucuteni-Tripolie, cu sediul la Piatra-Neamț. S-a luat notă de acordurile de colaborare dintre IRT, pe de o parte, și Universitatea de Stat din Ușgorod - pentru săpături arheologice comune la Lazuri (jud. Satu Mare), și Soltvino/ Slatina (pe Tisa Superioară) și Institutul de Arheologie al Academiei Ucrainene de Științe - pentru săpături la Tyras/ Cetatea Albă = Belgorod Dnestrovsk, pe de alta.

S-a consemnat, de asemenea, apariția vol. III al "Bulletin de Thracologie" și s-a stabilit sumarul vol. IV. S-a subliniat, totodată, excelența colaborare cu Institutul de Tracologie din Sofia și în cadrul Consiliului Internațional pentru Studii Indo-Europene și Trace. S-au stabilit, în final, responsabilitățile membrilor Comisiei în timpul desfășurării lucrărilor Congresului.

Congresul al VII-lea Internațional de Tracologie și-a deschis lucrările în 20 mai la Constanța.

În ședința plenară din prima zi, sub președinția academicianului Mircea Petrescu-Dîmbovița, au fost audiate, mai întâi, mesajele de salut adresate participanților de către Președintele României, Președintele Academiei Române, Ministrul Învățământului, Ministrul Culturii,

Prefectul județului Constanța și Directorul Muzeului de Arheologie și Istorie Națională din Constanța.

Au urmat rapoarte și referate de interes general. În prima parte a plenarei, prezidată de prof. Al. Fol - secretarul general al Consiliului Internațional de Studii Indo-Europene și Tracce și prof. Adrian Rădulescu-membru în Comitetul de organizare, au fost prezentate referate privitoare la perioada de constituire (Petre Roman, Joseph Maran) și de evoluție a lumii trace (Mircea Petrescu-Dîmbovița, Milutin Garašanin), în legătură cu populațiile paleo-balcanice (Eleonora Petrova) și cu aspecte metodologice (V. M. Masson).

În partea a doua a plenarei, prezidată de prof. M. Garašanin și Petre Roman - secretarul general al Congresului, s-au expus șapte referate (I.T. Niculiță, Ștefan Hiller, Georgi Rikov, N. Tasić, Gavrilă Simion, Sergej Saprykin, Grigore Brâncuș) cu tematică arheologică și lingvistică cuprinzând un spațiu temporal foarte întins: între Bronzul târziu și perioada de manifestare a tradițiilor.

Lucrările pe secții s-au desfășurat în zilele de 21, 23 și 24 mai, în stațiunea Olimp de la Mangalia. Am comunicat, inițial, prin circulare, o distribuire a temei Congresului: "Lumea tracă la încrucișare de civilizații" în patru secțiuni (I - Lumea tracă în context nord-pontic și estic; II - Relațiile lumii trace cu evoluție etno-culturală central-europeană; III - Raporturi cu centrul și vestul balcanic; IV - Relații cu lumea egeo-anatoliană). După emiterea circularelor și-au anunțat temele 351 cercetători din 24 țări (Albania, Anglia, Australia, Austria, Bulgaria, Canada, Cehia, Costa Rica, Franța, Georgia, Germania, Grecia, Israel, Italia, Jugoslavia, Moldova, Polonia, România, Rusia, Spania, Turcia, Ungaria, Ucraina, USA). Au trimis rezumate, publicate în volumul *The Thracian World at the Crossroads of Civilizations*, 251 cercetători din 20 de țări. În final, au participat 236 cercetători din 17 țări. În funcție de materialele trimise și acceptate, titlurile și rezumatele ne-au impus regândirea segmentării inițiale. Astfel, comunicările acceptate au fost distribuite în 6 secții: I - Lumea tracă în context nord-pontic; II - Relații ale lumii trace cu regiunile central-europene și vest-balcanice; III - Tracii în contextul civilizației egeo-anatoliene; IV - Civilizația pretracă, arheologie traco-dacă, metodologie; V - Civilizația tracă; VI - Moșteniri.

În 22 mai s-au vizitat monumentele de la Adamclisi și Constanța iar în 25 mai cel de la Niculițel. Închiderea lucrărilor s-a făcut la Tulcea, după care a urmat o excursie în Delta Dunării, în 26 mai.

Temele abordate de participanți sunt din specia-

lități diferite: arheologie, istorie, lingvistică, paleo-antropologie, arheozoologie, etnologie, arheometrie, dar toate contribuie la redarea unei imagini cât mai veridice a istoriei și civilizației lumii trace în conexiune cu civilizațiile cu care ea a avut contacte.

Puține dintre lucrări s-au dovedit a nu avea legătură cu tema anunțată.

Altele se înscriu în ceea ce se poate defini ca substrat neo-eneolitic în etnogeneza tracilor după îndelungatul proces de indo-europenizare.

Majoritatea zdrobitoare a comunicărilor se referă fie la civilizația tracilor sud- și nord-dunăreni, fie la aceea a traco-geto-dacilor, sau la moștenirile conservate din substrat în actual.

Nu puține dintre contribuții se ocupă de relațiile lumii trace cu civilizațiile antice.

Referatele și comunicările care ne-au fost trimise în timp util vor vedea lumina tiparului în două volume aflate în curs de imprimare.

*

Simultan cu acțiunile mai sus sau mai jos menționate, s-au desfășurat, pe tot parcursul anului 1996, și activități legate de doctoratură: colocvii de admitere (Emilia Corbu, sub îndrumarea dr. Ștefan Olteanu), examene parțiale (Florentin Burtănescu, 2 examene, sub îndrumarea dr. Petre Roman; Maria Bălăceanu și Vasile Marinou, câte un examen fiecare, sub îndrumarea dr. Ștefan Olteanu; Mihai Wittenberger, 3 examene, sub îndrumarea dr. Valentin Vasiliev; Mircea Negru, 2 referate și Ioan Carol Opriș, 1 referat sub îndrumarea dr. Gh. Popilian).

*

Cercetările arheologice de teren au fost, de asemenea, foarte bogat reprezentate. Ele se înscriu în trei categorii:

a) *săpături în R. Moldova* (s-au continuat cele de la *Butuceni, Rudi, Trinca* și s-a deschis activitatea la *Sângerei*);

b) *în Ucraina* (pe Tisa Superioară la *Solotvino/Slatina*, unde s-a săpat într-o așezare fortificată dacică, cu un nivel din epoca bronzului, de către un colectiv format din: Valentin Vasiliev, Aurel Rustoiu, Viačeslav Kotigoroșko, N. P. Makara și Vasile Marina, și la *Tyras/Cetatea Albă = Belgorod Dnestrovsk* de către alt colectiv format din A. Rosohatzky, T. Samoilova, V. Cojocaru, I. C. Opriș, V. Bârcă);

c) *în România* (s-au continuat săpăturile de la *Lazuri*, jud. Satu Mare, de către V. Kotigoroșko, I. Čerkun, I. Némethi, I. Stanciu ca urmare a colaborării dintre IRT, Universitatea de Stat din Uțgorod, Muzeul de istorie Satu Mare și Institutul de Arheologie din Cluj-Napoca; *Divici*, jud. Caraș

Severin, de către M. Gumă, A. Rustoiu, C. Săcărîn, reprezentând colaborarea dintre IRT și Muzeul Banatului de Munte din Reșița; *Babadag*, prin G. Jugănarul de la Institutul Eco-Muzeal Tulcea sub îndrumarea regretatului Sebastian Morintz; *Brăduț*, jud. Covasna, prin Zsolt Székely).

*

În cadrul unei burse a Ministerului Austriac de Externe, Marius Călin și-a continuat pregătirea la Institutul de Fizică Atomică al Universității din Viena, în domeniul arheometriei, specialitatea termoluminescență.

Domnul Elmar Christmann, doctor la Universitatea din Heidelberg, a avansat considerabil în redactarea lucrării asupra așezării culturii Coțofeni de la Ostrovul Corbului în context egeo-anatolian. Activitatea sa se înscrie în cadrul *acordului de colaborare* încheiat în 1993 între Institutul Român de Tracologie și Comisia Internațională pentru Studiarea Pre- și Protoistoriei Balcanilor a Academiei de Științe din Heidelberg care prevede realizarea unui program comun de cercetare la Dunărea de Jos.

La Blagoevgrad, la invitația Universității Americane, între 20 iunie și 5 iulie au fost prezenți trei membri ai Institutului Român de Tracologie (Alexandra Comșa, Marius Alexianu și Marian Gumă), care au participat la o interesantă activitate științifică și didactică (vezi rubrica *manifestări științifice*).

Un colectiv al Institutului Român de Tracologie s-a deplasat, în august, la Tyras/Cetatea Albă - Belgorod Dnestrovsk, Odesa și Olbia pentru discuții asupra colaborării cu Institutul de Arheologie al Academiei Ucrainene de Științe și Muzeul de Arheologie din Odesa. Partea ucraineană a fost reprezentată de: S. Krijitzki, N. Leipunskaia, V. Krapivina, T. Samoilova, V. Vančugov, A. Rosohatzki; cea română de Petre Roman, Victor Cojocaru, I.C. Opreș, S. Diamandi, Al. Comșa iar cea din R. Moldova de S. Agulnikov.

Între 12-14 septembrie Petre Roman a fost președintele Comisiei de analiză a activității științifice a Institutului de Arheologie al Academiei de Științe a R. Moldova. Cu această ocazie, s-au purtat discuții la Secția de științe umaniste a Academiei, la rectoratele Universității de Stat și a Universității Libere Internaționale privitoare la înființarea la Chișinău a unei filiale a Institutului Român de Tracologie.

În prima decadă a lunii noiembrie au avut loc două reuniuni științifice internaționale: una, la Iași și Piatra Neamț (9-10 noiembrie), cu tema "Semnificația relației lingvistice albano-române", care a întrunit lingviști din Albania, Bulgaria, Rusia, R. Moldova (vezi rubrica *mani-*

festări științifice); a doua la Drobeta-Tr. Severin (7-9 noiembrie). Ca urmare a deciziei luate la Mangalia, în cadrul *Comisiei Internaționale pentru Promovarea Studiilor Indo-Europene și Trace*, de reactivare a *Comisiei Româno-Iugoslave pentru Studiarea Regiunii Porților de Fier*, colectivul arheologic al acestei comisii s-a întrunit la sediul Comisiei din Turnu Severin pentru a dezbate problemele Complexului Basarabi din epoca fierului. Alături de 9 cercetători români și 8 iugoslavi au luat parte la lucrări Alexandrina Eibner de la Viena și Oleg Levițki de la Chișinău.

La Sibiu, în octombrie, un nou colocviu de etnologie a dat ritmicitate acestei activități a filialei IRT din sudul Transilvaniei, consemnate în paginile vol.3 din Seria "Istorie și tradiție în spațiul românesc". Tema deosebit de interesantului colocviu a fost "Vatra, altarul, simbolul solar".

*

Din punct de vedere editorial, anul 1996 a fost cel mai bogat din istoria Institutului. În afara lucrărilor mai sus menționate, care au precedat lucrările Congresului de Tracologie, în partea a doua a anului au văzut lumina tiparului: - vol. XVII al revistei *Thraco-Dacica*; - vol. 3 din seria "Istorie și tradiție în spațiul românesc", - vol. I al colectivului arheologic al Comisiei Româno-Iugoslave pentru Studiarea Regiunii Porților de Fier, dedicat Complexului Basarabi; - vol. XIII din *Bibliotheca Thracologica* (autor H. Ciugudeanu); - vol. XIV din *Bibliotheca Thracologica* (redactat de S. Agulnikov); - vol. XV din aceeași serie (redactat de A. Rustoiu); - vol. XVI din *Bibliotheca Thracologica* (redactat de Andrei Opați) și vol. XVII (redactat de O. Levițki - I. Manzura - T. Demčenko).

Valoarea lucrărilor redactate de membrii salariați sau colaboratori ai Institutului Român de Tracologie a fost subliniată și în acest an prin premiere de către Academia Română a lucrărilor d-nei Saviana Diamandi și d-lui Attila László.

Indispensabile, prin contribuția lor masivă la realizările Institutului, au fost serviciile tehnice: - redacția revistelor asigurată de Lili-Aurelia Ursoiu; - desenele de către Cătălina Toma și Adrian Mișcovici; - biblioteca de către Aurelia Simion, - laboratorul ceramic de Valentin Vișoreanu; - laboratorul foto de către Dan Perianu iar secretariatul de Mihaela Niculescu.

Petre Roman

(directorul Institutului Român de Tracologie)

Activitatea Institutului de Arheologie și Istorie Veche din Chișinău, în anul 1996

În anul 1996, Institutul de Arheologie și Istorie Veche a activat în cadrul problemei "Arheologia preistorică și medievală" care include 12 teme și 16 secvențe. Două teme sunt încheiate, rezultatele fiind prezentate în două monografii cu un volum total de 55 coli de autor. S-au editat lucrări care totalizează 95, 98 coli autor, 3 monografii, o broșură, 2 rapoarte, 39 articole, teze și recenzii. Din lucrările publicate pot fi menționate:

- I. Borziac, V. Chirica, N. Chetaru, *Gisements du Paleolithique Supérieur Ancien entre le Dniestr et la Tissa*, Iași, Ed. "Hello";

- Gh. Postică, N. Constantinescu, *Căpriana*, Chișinău, "Știința";

- M. Tcaciuc, *Arheologia svobody*, Chișinău, "Stratum Interpreses";

- I. Borziac, *Începuturile istoriei Moldovei*, Chișinău, "Știința".

Au fost pregătite pentru tipar materiale însumând 53,4 coli autor.

Lucrările de teren s-au efectuat la patru obiective arheologice:

- Expediția nistreană, conducător - I. Borziac.

S-au efectuat cercetări la stațiunea cu mai multe niveluri de locuire din paleoliticul târziu de la Cosăuți. Suportul financiar l-am avut de la Universitatea din Liège, Belgia;

- Expediția Drăgănești - Săcăreuca, conducător - V. Dergacev. S-a activat în două etape: în prima a fost studiată zona periferică a așezării culturii Criș de la Săcăreuca, iar în a doua etapă au fost efectuate periegeze în raioanele Singerei, Drochia, Soroca, Dondușeni pentru a verifica și evalua obiectivele prioritare pentru cercetările viitoare, aparținând culturilor mezolitice și neolitice. Susținerea financiară a fost asigurată de Universitatea din Liège și Institutul Român de Tracologie;

- Expediția Trinca, raionul Edineț, conducător - O. Levițki. A fost studiată în continuare așezarea pluristrati-

grafică Trinca "Izvorul lui Luca" pe o suprafață de 560 mp. Au fost depistate materiale ceramice, faunistice, deșeuri de prelucrare a silexului, diverse unelte de muncă. Susținerea financiară a fost asigurată de Institutul Român de Tracologie;

- Expediția Rudi, raionul Dondușeni, conducător I. Manzura. Au fost efectuate cercetări la două obiective: la cetățuia "La Șanțuri" și la așezarea din perioada Cucuteni A - Tripolie B1 de lângă satul Tătărauca Nouă. Au fost depistate ceramică, resturi faunistice, unelte de muncă, mostre de plastică antropomorfă și zoomorfă. Prezintă interes două grupări de fragmente de amfore grecești, fragmente de ceramică cu lac roșu, o fibulă de tipul "Suligamma". Susținerea financiară a fost asigurată de Institutul Român de Tracologie.

Cercetătorii Institutului au efectuat deplasări în străinătate: - Italia, Ungaria, S.U.A., Franța, România, Rusia unde au prezentat comunicări științifice la diverse reuniuni internaționale. Institutul a fost vizitat de specialiști din România, Germania, Franța, S.U.A.

Colaboratorii Muzeului de Arheologie au desfășurat o activitate amplă privitoare la achiziționarea, sistematizarea, clasificarea și depozitarea colecțiilor arheologice: 640 colecții și 25.495 obiecte; apoi au participat la expoziția din Franța, unde au fost prezentate 150 piese din perioada culturilor neolitice și eneolitice. Expoziția a fost vizitată de 450 persoane.

A continuat colaborarea cu instituțiile de învățământ superior și liceal din Chișinău.

Trei colaboratori sunt doctoranzi la Iași.

Valentin Dergacev, directorul Institutului, a fost decorat cu "Meritul Civic", iar Ilie Borziac cu "Diploma de Recunoștință".

L. Bogataia
(secretar științific)

Activitatea Centrului Interdepartamental de Tracologie și Probleme de Etnogeneză al Universității de Stat și Institutului de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova

Centrul Interdepartamental de Tracologie și Probleme de Etnogeneză al Universității de Stat din Republica Moldova și Institutului de Istorie al Academiei de Științe, urmărind fructificarea tradiției cercetării arheologice, și-a axat activitatea pe îndeplinirea obiectivelor din planul de cercetări științifice, structurat pe trei direcții principale: cercetări arheologice, valorificarea cercetărilor, participarea la forumurile științifice naționale și internaționale.

I. Cercetări arheologice.

Investigațiile întreprinse de membrii Centrului au vizat, în primul rând, problemele de importanță majoră ale istoriei spațiului românesc. Este vorba despre istoria și civilizația geto-dacică, continuitatea daco-romană și permanența populației autohtone în spațiul dintre Prut și Nistru.

În mod deosebit, accentul s-a pus pe studierea tracilor timpurii și a populației getice. În cadrul acestei activități o mai mare atenție a fost acordată săpăturilor arheologice de la cetatea Butuceni conduse de colectivul de arheologi format din I. Niculiță (Chișinău), Silvia Teodor (Iași) și A. Zanoci (Chișinău). Prin investigațiile efectuate aici s-au adus contribuții importante la determinarea cronologiei așezării, oferindu-se în continuare posibilitatea delimitării mai exacte a ultimelor două faze de locuire în așezarea fortificată. De asemenea s-au adus completări în privința extinderii așezării în spațiul cuprins între zidul de la intrarea principală în cetate și sistemul ei defensiv.

Istoria și civilizația geto-dacilor își sporește caracteristicile în microzona *Orheiului Vechi* prin rezultatele cercetărilor arheologice reluate în cetatea getică de la Potârca, unde s-a urmărit stabilirea încadrării cronologice a cetății. Cu această ocazie au fost definite nivelurile de locuire, care corespund tracilor timpurii, o locuire intensă din perioada geto-dacică și una mai slabă caracteristică culturii Poienești-Lucașeuca. S-a stabilit, de asemeni, și corelația dintre sistemul defensiv și zona locuită a incintei.

De un mare interes s-a bucurat investigarea de către Ion Hâncu, Gh. Postică, T. Arnău a obiectivelor de epocă medievală-timpurie de la cetatea de piatră a orașului medieval Orheiul Vechi, cât și așezarea de la

Mășcăuți, în cadrul cărora au fost surprinse și noi aspecte ale continuității autohtonilor.

II. Valorificarea științifică a îmbrăcat multiple forme, de la comunicări la articole, studii și monografii. În acest sens, un rol deosebit l-a jucat revista *Thraco-Dacica*, în care au fost inserate articole și studii. Astfel, în articolul *Habitatul traco-getic de la Butuceni*, I. Niculiță ajunge la concluzia că cercetările efectuate în așezările de lângă Butuceni, Trebujeni, Mășcăuți și Potârca oferă posibilitatea de a stabili dezvoltarea continuă în codrii Orheiului a triburilor traco-getice începând cu sec. IX și până în sec. I a. Chr. inclusiv.

Cu considerații istorice privind populația autohtonă și alogenă de la est de Carpați în sec. II-I a. Chr. vine A. Zanoci, dovedind că această perioadă, încă insuficient cercetată, este controversat tratată în istoriografia contemporană.

În studiul *Aspecte istoriografice ale raporturilor dintre greci și autohtoni în procesul colonizării grecești a N-V Pontului Euxin*, V. Banaru a efectuat o analiză a ipotezelor care țin de problemele raporturilor grecilor cu autohtonii, încercând pe această cale trasarea perspectivelor de dezvoltare a lor.

În studiile lor V. Potlog și I. Hâncu au stăruit asupra originii, unității și continuității poporului român în spațiul dintre Prut și Nistru.

III. Manifestările științifice la care au fost prezenți membrii Centrului Interdepartamental de Tracologie au oferit prilejul comunicării rezultatelor cercetărilor lor, cât și ocazia efectuării schimburilor de opinii cu colegii din țară și de peste hotare. Dintre acestea, le menționăm pe cele organizate de Centru în colaborare cu Institutul de Istorie al Academiei de Științe, unde au fost făcute cunoscute specialiștilor, dar și publicului larg, aspecte ale civilizației daco-romană și românească în spațiul dintre Prut și Nistru.

Tema de cercetare *Procese etno-culturale și etno-sociale în mileniul I a. Chr. - prima jumătate a mileniului I p. Chr. în spațiul balcano-nistrian* a continuat să rămână și în această perioadă comună cu Institutul Bulgar de Tracologie, Universitatea din Ușgorod și Muzeul Arheologic

din Odesa. Printre rezultatele manifestărilor științifice este de menționat prezentarea comunicărilor lui I. Niculiță, T. Arnăuț și A. Zanoci la *A XXX-a Sesiune Națională de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice, campania 1995*, care și-au susținut lucrările la Brăila în mai 1996. Pe plan internațional au participat cu comunicări I. Niculiță, A. Zanoci și V. Banaru - la Congresul al 7-lea Internațional de Tracologie.

În concluzie, considerăm că activitatea Filialei din Chișinău constituie un impuls pentru continuarea cercetărilor în domeniile trasate, în conformitate cu obiectivele de cercetare ale Institutului Român de Tracologie.

Tudor Arnăuț

(secretarul științific al Centrului)

Activitatea Filialei Iași a Institutului Român de Tracologie, în anul 1996

Temele înscrise în planul de cercetare pe anul 1996 au cuprins probleme axate pe studiul interdisciplinar, caracteristică pregnantă în activitatea Filialei din Iași a Institutului Român de Tracologie, unde lucrează specialiști din domeniul arheologiei, etnografiei, paleozoologiei, antropologiei și lingvisticii.

În domeniul arheologiei, problemele propuse spre cercetare în anul 1996 au fost în continuarea celor din anii precedenți, așezări săpături în situri aprobate de Comisia Națională de Arheologie, în țară, Republica Moldova și Ucraina. Astfel, Ruxandra Alaiba a participat la săpăturile de la Cămineni - Pe Coastă, județul Iași, Trinca, raionul Edineț și Corjeuți, raionul Briceni (Republica Moldova); Silvia Teodor la săpăturile de la Butuceni și Potârca, raionul Orhei (Republica Moldova); F. Burtănescu la Trinca - "Izvorul lui Luca" (Republica Moldova) și Crasnaleuca - Dealul Coșeri, județul Botoșani; V. Cojocaru a participat la săpăturile de la Olbia și Cetatea Albă (Republica Ucraina).

Membrii filialei și colaboratorii de la alte muzee continuă valorificarea fondurilor vechi din stațiuni geto-dacice cercetate cu mai mulți ani în urmă (Poiana, Butuceni, Fedești, Cotnari, Dumbrava) pentru realizarea unor lucrări monografice.

La sesiunea anuală de rapoarte arheologice de la Brăila s-au prezentat rezultatele acestor cercetări și au fost predate spre publicare în revistele institutului. De asemenea, s-au susținut comunicări la sesiuni științifice organizate de muzee, Institutul de Arheologie din Iași și Cluj și la cel de-al VII-lea Congres Internațional de Tracologie.

Materialele au fost predate spre publicare în "Thraco-Dacica", "Arheologia Moldovei", "Actele congresului", "Buletinul de tracologie" numerele 3 și 4. Membrii Filialei din Iași au contribuit la buna organizare și desfășurare a Congresului al VII-lea (M. Petrescu - Dîmbovița, S. Teodor, A. Poruciuc, R. Alaiba, V. Cojocaru).

Cercetarea etno-arheologică s-a concretizat prin redactarea și predarea la tipar a unor studii: *Cultura Horodiștea-Gordinești* (Actele Congresului al VII-lea); *Șantierul arheologic Chetrești* (MemAntiq.); apoi recenzii și prin susținerea unor comunicări la sesiunea anuală a muzeelor din Cluj, Brăila, Vaslui și Huși (Ruxandra Alaiba).

În domeniul arheozoologiei, Sergiu Haimovici și Carmen Hrișcu au prelucrat materialul osteologic din mai multe stațiuni hallstattiene (Babadag) și geto-dacice (Poiana, Răcățau, Butuceni, Grădiștea) și au publicat studii în revista "Arheologia Moldovei", XIX, monografia "Căscioarele", "Actele Congresului al VII-lea de Tracologie", "Cercetări Istorice"-Iași și altele. Carmen Hrișcu a efectuat un stadiu de documentare la École Wallonne de Fouilles Préhistorique, Bella-Roche, Belgia.

Un alt domeniu de activitate al Filialei din Iași este paleolingvistica, unde își aduc contribuția prof. Adrian Poruciuc și Marius Alexianu care au participat activ la Comisia Internațională pentru Promovarea Studiilor Indo-Europene și Tracice și la Congresul al VII-lea de Tracologie.

De asemenea, A. Poruciuc a publicat studii în volumele *The Thracian World at the Crossroads of*

Civilizations, București, 1996, și *The Indo-Europeanization of Northern Europe*, la Institute for the Study of Man, Washington, 1996, și a susținut conferințe la Universitatea Albert-Ludwig din Freiburg și Universitatea din Tirana. În Albania, a efectuat un stadiu de specializare la Departamentul de lingvistică al aceleiași universități.

În cadrul Filialei din Iași activează profesori și cercetători de la Facultatea de Istorie și Seminarul de Arheologie (Universitatea Al. I. Cuza), Centrul de Antropologie al Academiei-Filiala Iași, Muzeul de Istorie al Moldovei și Muzeul de Etnografie din Iași precum și de la muzeele din județele Suceava, Botoșani, Vaslui, Tecuci, Bacău și Piatra Neamț.

Aceștia au participat la ședințele de comunicare organizate de filială și la sesiuni științifice tematice ale muzeelor, a Institutului de Arheologie din Iași și din străinătate. De asemenea, au participat în număr mare la cel de-al VII-lea Congres Internațional de Tracologie.

Unii membri ai filialei au făcut parte din comisii de susținere a doctoratelor (M. Petrescu-Dîmbovița, S. Teodor, S. Sanie). Tinerii doctoranzi și-au desfășurat activitatea de pregătire conform planificării inițiale.

Silvia Teodor

(secretar științific al Filialei)

Activitatea Filialei Cluj a Institutului Român de Tracologie, în anul 1996.

I. Șantiere arheologice

Cercetările arheologice efectuate de membrii Filialei clujene au avut în vedere șantierele aprobate pe anul 1996. Deoarece rezultatele obținute în cadrul fiecărui șantier vor face obiectul unor prezentări detaliate la sesiunea anuală de rapoarte, prezenta dare de seamă va trece în revistă doar aspectele esențiale ale activității desfășurate în acest domeniu.

Dr. Ioan Némethi a efectuat cercetări de teren și activități de salvare în zona Careiului, în special la Pișcolt - "Lutărie", Ghenci - "Lutărie" și Berveni - "Cărmidărie". Materialele arheologice salvate și observațiile efectuate îmbogățesc cunoștințele despre diferite perioade ale preistoriei acestei zone, precum și pentru secolele II-IV î. de Ch. Trebuie semnalată aici salvarea unui depozit de bronzuri (șase culturi), datând din fazele Br.D - HaA, provenit de pe teritoriul localității Pir (jud. Satu Mare). De asemenea, I. Némethi a executat marcarea și inventarierea materialelor datând din epoca bronzului și perioada La Tène, rezultate din cercetările de la Lazuri, efectuate în colaborare cu Universitatea din Ușgorod și Muzeul Satu Mare, precum și a materialelor de la Pișcolt și Carei - "Bobald".

Aurel Rustoiu a participat, în cadrul colectivului condus de M. Gumă, la săpăturile arheologice din fortificația dacică de la Divici, jud. Caraș Severin (asupra rezul-

tatelor obținute a se vedea raportul Filialei Banat).

În 1996 au început cercetările de la Slatina/Solotvino (Ukraina Transcarpatică), obiectiv ce se încadrează în salba așezărilor și fortificațiilor dacice de pe Tisa Superioară. Marcând lărgirea colaborărilor internaționale ale Institutului Român de Tracologie, cercetările de la Slatina s-au efectuat pe baza înțelegerilor dintre conducerea I.R.T., Universității din Ușgorod și Academiei din Kiev. Din partea Institutului Român de Tracologie au participat A. Rustoiu și V. Vasiliev, iar din partea Universității din Ușgorod V. Kotigoroško, N. Makara și V. Marina, împreună cu un colectiv de studenți. Cercetarea a vizat obținerea de date stratigrafice privind locuirea, construcția sistemului de fortificație, precum și recoltarea unor materiale arheologice concludente pentru o încadrare cronologică cât mai exactă.

Săpăturile au relevat un strat de cultură ce conține un bogat material ceramic dacic din perioada La Tène, fiind dezvelite mai multe locuințe și gropi. Au fost identificate, de asemenea, câteva fragmente ceramice ce marchează o locuire anterioară, sporadică, din epoca bronzului, precum și câteva fragmente ce pot fi plasate la începutul feudalismului timpuriu. Totodată, săpăturile au arătat că și laturile așezării, mărginite de pante abrupte, au fost fortificate cu palisadă.

Gh. Lazarovici a continuat cercetările în așezările de la Iclod (neolitic), Zău de Câmpie (neolitic, eneolitic, Hallstatt) și Cluj - Napoca (neolitic).

II. Temele de cercetare

Temele înscrise în planul de cercetare au fost integral realizate. I. Némethi: *Descoperiri din epoca La Tène din nord - vestul României (Ciumești - Berea); Contribuții la problemele arheologice din zona Carei, 30 de ani de cercetare*. A. Rustoiu: *Metalurgia bronzului în Dacia preromană; Sighișoara - Wietenberg. Monografie arheologică* (capitolele I - III); *Fibulele din Dacia preromană*; V. Vasiliev: *Quelques problèmes concernant le premier âge du fer en Transylvanie*; Gh. Lazarovici: *Așezarea din epoca bronzului de la Cheile Turenilor și Cheile Turzii*.

III. Lucrări publicate sau în curs de apariție

I. Némethi: *Câteva considerații privind descoperirile funerare din epoca bronzului în nord-vestul României; Ținuturile Tisei Superioare în veacurile III î. Ch. - IV d. Ch.* (recenzie) ambele sub tipar în "Studii și comunicări", Satu Mare (1996-1997); A. Rustoiu, *Ein silberner Armring von Bănița*, în volumul "Omaggio a Dinu Adameșteanu", Cluj - Napoca, 1996; Valentin Vasiliev: *La fine del bronzo e l'inizio della prima età del ferro nella Transilvania intracarpatica*, în "Omaggio a Dinu Adameșteanu", Cluj - Napoca, 1996; *Fortifications de refuge et établissements fortifiés de premier âge du fer en Transylvanie*, "Bibliotheca Thracologica", București 1995 (volum apărut în 1996); Gh. Lazarovici, *Săpăturile arheologice din campania 1995, de la Cheile Turzii, Iclod, Țaga*, în Acta MN, 33 (în colaborare).

IV. Participări la manifestări științifice interne și internaționale

A. Rustoiu a participat la Sesiunea anuală de rapoarte arheologice, din mai 1996 de la Brăila, prezen-

tând (în colaborare) rezultatele cercetărilor de la șantierele Sighișoara - Wietenberg și Divici; de asemenea, a prezentat la al VII-lea Congres Internațional de Tracologie comunicarea *Influences celtiques de l'orfèvrerie dacique du Ier siècle av. J. C.*, iar la Pre - limes congres conference, de la Zalău, a susținut comunicarea, *Ceramica cenușie din așezarea dacică de la Sighișoara - Wietenberg*. A. Rustoiu a mai participat și la colocviul de la Deva, unde s-a discutat despre terminologia arheologiei dacice. V. Vasiliev a participat la al VII-lea Congres Internațional de Tracologie cu lucrarea *Quelques problèmes concernant le premier âge du fer en Transylvanie*, iar la Simpozionul internațional de la Drobeta Tr. Severin, dedicat culturii Basarabi, a prezentat comunicarea *Quelques aspects de la culture Basarabi en regardant surtout la Transylvanie*. Gh. Lazarovici a participat la Sesiunea anuală de rapoarte arheologice de la Brăila și la Simpozionul de la Iași cu o temă privind utilizarea calculatorului în arheologie. La Simpozionul de la Szolnok a prezentat comunicarea *Un atelier de prelucrat piatra de la Coldău*, iar la Zrenianin, comunicarea *Starčevo - Criș - Vinča A*.

V. Diverse

Semnalăm că în cursul anului 1996, I. Némethi a efectuat o călătorie de documentare în muzee din Ungaria (deplasarea a efectuat-o pe cont propriu), A. Rustoiu a obținut titlul de doctor în istorie cu teza *Metalurgia bronzului la daci (sec. II î.e.n. - I e.n.)*, lucrare în curs de tipărire în seria "Bibliotheca Thracologica". A. Rustoiu a fost totodată avansat cercetător principal III. Tot în cursul anului 1996, I. Némethi, Gh. Lazarovici și Valentin Vasiliev au făcut parte, în calitate de referenți, din comisiile de susținere a unor teze de doctorat.

Valentin Vasiliev
(președintele Filialei)

Activitatea Filialei Sibiu a Institutului Român de Tracologie, în anul 1996

Activitatea Filialei sud-transilvănene, a Institutului Român de Tracologie, cu sediul la Sibiu, al cărui teritoriu de activitate cuprinde județele Harghita, Covasna, Brașov și Sibiu, s-a desfășurat pe mai multe planuri.

Astfel, au fost elaborate fișele lucrărilor științifice de specialitate, apărute în publicațiile muzeelor din această zonă, respectiv "Marisia" (Tg. Mureș), "Acta 95" (Sf. Gheorghe - M. Ciuc), "Cumidava" (Brașov), necesare apariției revistei "Bulletin de Thracologie", nr.3.

La lucrările simpozionului "Sud-Estul Transilvaniei în contextul proceselor etno-culturale, din perioada mijlocie și târzie a epocii bronzului", prilejuit de inaugurarea Secției Carpaților Răsăriteni a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei și a Centrului Ecleziastic de Documentare "Mitropolit Nicolae Colan", la Sf. Gheorghe 2-5 aprilie 1996, din partea Institutului au participat cu comunicări:

- Cristian Schuster, *Cultura Tei și sud-estul Transilvaniei*;
- Alexandra Comșa, *Contribuții la cunoașterea structurii antropologice a populației culturii Tei*;
- Oleg Levițki, *Contribuții la cunoașterea ritului și ritualului funerar al culturii Sabatinovka*;
- Zsolt Székely, *Necropola culturii Wietenberg de la Turia (jud. Covasna) și Tumulul epocii bronzului târziu de la Brăduț, jud. Covasna*.

Cu această ocazie s-a organizat și o expoziție de arheologie cu tema: "Epoca bronzului mijlociu și târziu în sud - estul Transilvaniei", la care Filiala Institutului a participat cu materialul descoperit în complexul tumular de la Brăduț.

Din partea Filialei, Zsolt Székely a participat la Sesiunea anuală de rapoarte de la Brăila (5-8 mai 1996), unde a prezentat rezultatele cercetărilor arheologice de la Brăduț - Biborțeni.

Filiala sud - transilvăneană a participat la lucrările celui de-al VII-lea Congres Internațional de Tracologie de la Constanța - Mangalia - Tulcea, 20-26 mai 1996. Zsolt Székely a participat și la pregătirea și organizarea congresului și a prezentat comunicarea: *Some Aspects of the Funerary Rite from the Early Bronze Age in the South-East of Transylvania*.

Conform planului de cercetare, Zsolt Székely a continuat săpăturile arheologice la complexul tumular din epoca bronzului de la Brăduț. A fost descoperit un mormânt în cistă de piatră, cu multă cenușă și o strachină fragmentară în inventar, o altă cistă, care era goală înăuntru. După rit, precum și după ceramica descoperită, se poate afirma că aceste construcții rituale aparțin culturii Schneckenberg, faza B.

A mai fost descoperit un complex cu caracter ritual din prima fază a culturii Noua, cu un bogat material ceramic.

Din partea Filialei, Zsolt Székely a participat la Sesiunea anuală de comunicări științifice "Românii din sud-estul Transilvaniei - istorie, cultură, civilizație" a Centrului Ecleziastic de Documentare "Mitropolit Nicolae Colan" și a Secției Carpaților Răsăriteni a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Sf. Gheorghe - Arcuș în 18 - 19 octombrie 1996, cu comunicarea: *Noi cercetări privind epoca bronzului de la Brăduț, județul Covasna*.

Zsolt Székely a continuat elaborarea lucrării de doctorat, consacrată epocii bronzului timpuriu și primei părți a celei mijlocii în sud-estul Transilvaniei.

Lucrări publicate sau în curs de apariție

- Zsolt Székely, *Locuințe și cuptoare de olar eneolitice la Ariușd*, AMN, nr.33, 1996, p. 217-222; *Some Aspects of the Funerary Rite from the Early Bronze Age in the South-East of Transylvania*, The Thracian World at the Crossroads of Civilizations, Bucharest, 1996, p. 347-349; *Așezarea din epoca bronzului târziu de la Lemnia (jud. Covasna)*, Cumidava XX, 1996, p. 5-12; *Barcasági Krónika* (Cronica Țării Bârsei), volum în colaborare, Brașov, 1996, p. 5-12; *Barcasági múltja a régészeti tükrében* (Țara Bârsei în lumina cercetărilor arheologice) Honismeret, nr. 2, 1996, p. 6-10, Budapesta; *Egy bronzkori lakóház Torjáról (Kovácszna megye)* (O locuință din epoca bronzului de la Turia, jud. Covasna), Acta 95, Sf. Gheorghe-Miercurea Ciuc, 1996, p. 115-119; *Brăduț, jud. Covasna, Cronica cercetărilor arheologice*, Brăila, 1996; *Tumulul din epoca bronzului târziu de la Brăduț (jud. Covasna)*, Angustia II (sub tipar); *Așezarea și necropola de incinerare în urne de la Ozun-Lisnău, jud. Covasna*, Acta 96, Sf. Gheorghe-Miercurea Ciuc, (sub tipar).

Activitatea Filialei Banat a Institutului Român de Tracologie, în anul 1996

În anul 1996, membrii Filialei pentru Banat a Institutului Român de Tracologie, a cărei rază de activitate cuprinde județele Timiș, Caraș - Severin și Arad, au studiat, în cadrul temei generale "Strămoșii noștri tracii", următoarele teme de cercetare individuale: Florin Medeț - *Epoca La Tène în Banat; Contribuții la reconstituirea climei în Banat în pre- și protoistorie*; Marian Gumă - *Așezări și fortificații dacice în sudul Banatului; Cultura Basarabi în spațiul carpato-balcanic*; Petru Rogoza - *Grupul cultural Balta Sărată; Locuiri pre- și protoistorice în peșterile din Banat*.

Rezultatele s-au concretizat în studii și articole predate la tipar și comunicări științifice susținute în cadrul a diferite manifestări științifice.

Lucrări predate la tipar:

Marian Gumă:

- *Once again about the chronology and the inner evolution of the Basarabi culture*, The Thracian World at the Crossroads of Civilizations, Bucharest, 1996;

- *The Basarabi type discoveries. A brief review* în Der Basarabi-Komplex in Mittel- und Südosteuropa, Kolloquium in Drobeta-Turnu Severin (7.-9. November 1996), Bukarest, 1996.

Petru Rogoza:

- *Câteva considerații asupra "inelor de buclă" din Banat*, AnB, S.N., V, Timișoara, 1996.

- *Archaeological researches in the Danube Iron Gate Karstic Zone*, The Thracian World at the Crossroads of Civilizations, Bucharest, 1996.

Comunicări științifice susținute de membrii filialei:

- Buziaș, 11-12 aprilie 1996: Marian Gumă, Petru Rogoza.

- Mangalia - Constanța - Tulcea, 20-26 mai 1996: Marian Gumă, Petru Rogoza.

- Drobeta Turnu-Severin, 7-9 noiembrie 1996: Marian Gumă.

- Reșița, 29 noiembrie 1996: Florin Medeț, Marian Gumă, Petru Rogoza.

Cercetări arheologice efectuate de membrii filialei:

- Petru Rogoza: *Sacu "Țărinioară - Pelcea" (jud. Caraș-Severin)*, august 1996: *Așezări preistorice ale grupului cultural Balta Sărată și culturii Basarabi*.

- Marian Gumă: *Divici "Grad" (jud. Caraș-Severin)*, 5 august-8 septembrie 1996: *Așezare dacică fortificată* (în colaborare cu Aurel Rustoiu, Institutul Român de Tracologie și Caius Săcărin, Muzeul Județean de Istorie Reșița).

Activitatea în cadrul doctoranturilor: Florin Medeț și Petru Rogoza se află în faza finală de elaborare a tezei.

În anul 1996 au ieșit de sub tipar următoarele contribuții științifice ale membrilor filialei:

- Florin Medeț:

Une enclume de l'époque de La Tène, ActaMN, 32, I, 1995.

Câmpurile de urne funerare din Banat, ActaMN, 32, I, 1995.

- Petru Rogoza:

Cercetările arheologice de la Sacu. campania 1994, Cercetări arheologice în aria nord-tracă, I, București, 1995;

Balta Sărată cultural group ceramics, Ceramic artifacts decoration and shapes typology, Thraco-Dacica, XVI, 1-2, 1995;

Cercetările arheologice de la Ghidici "Balta Țarova", Cercetări arheologice în aria nord-tracă, I, București, 1995 (în colaborare cu M. Nica, Craiova).

- Marian Gumă:

The end of the Bronze Age and the beginning of the Early Iron Age in south-western Romania, western Serbia and north-western Bulgaria. A short review, Thraco-Dacica, XVI, 1-2, 1995.

Cercetările arheologice de la Divici "Grad" (jud. Caraș-Severin). Raport preliminar, Cercetări arheologice în aria nord-tracă, I, București, 1995 (în colaborare cu A. Rustoiu, Cluj și C. Săcărin, Reșița).

Participări la manifestări cu caracter științific locale, naționale și internaționale:

- *A 16-a întâlnire a arheologilor bănățeni*, Buziaș, 11-12 aprilie 1996: Florin Medeț, Marian Gumă, Petru Rogoza, Valentin Cedică;

- *Al VII-lea Congres Internațional de Tracologie, Mangalia - Constanța - Tulcea, 20-26 mai 1996*: Marian Gumă, Petru Rogoza.

- *Cursurile de vară ale Universității Americane din Blagoevgrad iunie - iulie 1996*: Marian Gumă;

- *Colocviul internațional Cultura Basarabi în contextul epocii fierului din Europa Central-Estică, Drobeta Turnu-Severin, 6-8 noiembrie 1996*: Florin Medeț, Marian Gumă.

- Sesiune de comunicări cu ocazia aniversării *Zilei Naționale a României*, Reșița, 29 noiembrie 1996: Florin Medeț, Marian Gumă, Petru Rogoza.

Activitate organizatorică și redacțională:

- Activități legate de organizarea Congresului Internațional de Tracologie: Marian Gumă, Valentin Cedică, Petru Rogoza.

- Activitate redacțională la volumul de rapoarte al Congresului: Marian Gumă.

Cercetări arheologice de teren: Florin Medeț, Petru Rogoza au efectuat periegeze în luna iulie 1996 în

hotarul comunei Peciu Nou (jud. Timiș).

În baza Protocolului de colaborare încheiat cu Muzeul Banatului din Timișoara, Florin Medeț și Petru Rogoza au participat la realizarea expoziției temporare "Noi descoperiri arheologice din Banat" și au realizat expoziția temporară "Remetea Mare - vatră de civilizație multimilenară". De asemenea, Florin Medeț, Petru Rogoza și Valentin Cedică s-au implicat în activitatea de organizare a manifestărilor prilejuite de împlinirea a 125 de ani de la înființarea Muzeului Banatului.

Adrian Mișcovici a asigurat realizarea părții grafice a studiilor științifice elaborate de membrii filialei.

Florin Medeț
(președintele filialei)

Activitatea Filialei Constanța a Institutului Român de Tracologie, în anul 1996

Filiala Constanța a Institutului Român de Tracologie are în cadrul preocupărilor sale îndeosebi Dobrogea și zona imediat învecinată din Câmpia Munteniei, cunoscute prin bogăția excepțională a vestigiilor istorico-arheologice. Ca și în anii trecuți, activitatea filialei a fost orientată pe câteva direcții prioritare, stabilite atât în funcție de imperativele cercetării de specialitate, cât și de structura colectivelor științifice sau a instituțiilor care cooperează la realizarea programelor comune de cercetare.

1. Cercetarea arheologică

Pentru civilizațiile pre-tracice amintim continuarea săpăturilor în tell-urile neolitice de la Hârșova (jud. Constanța) și Bordușani (jud. Iaomița), cu descoperiri aparținând mai ales culturii Gumelnița. Poate fi relevată contribuția la Hârșova a cercetătorilor de la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Universitatea "Ovidius" din Constanța, Muzeul Național de Istorie București, cu participarea și a unor specialiști francezi.

Pentru neo-eneolitic menționăm și săpăturile întreprinse la Sarichioi (jud. Tulcea).

Cercetarea epocii bronzului a continuat doar prin săpăturile întreprinse constant, an de an, la Grădiștea Coslogeni

(jud. Călărași), stațiune eponimă a uneia dintre culturile Bronzului târziu din sud-estul României, dar în care s-au descoperit și complexe arheologice importante din alte epoci: neolitică (cultura Hamangia) și getică (o necropolă birituală). Au colaborat cercetători ai muzeelor din Călărași, Brăila și Galați. Fără îndoială că se impune orientarea în viitor a tinerilor specialiști pentru cercetarea sistematică a Bronzului timpuriu și mijlociu din zonă, ceea ce va putea oferi elemente extrem de necesare înțelegerii evoluției unei întregi perioade istorice din aceste regiuni.

Pentru epoca hallstatiană menționăm continuarea săpăturilor în așezarea de la Babadag, de către colectivul Institutului de Cercetări Eco-Muzeale din Tulcea. Tot în județul amintit, au fost efectuate săpături în necropola de la Cilic-Dere. În dava getică de la Satul Nou (com. Oltina jud. Constanța) au continuat cercetările întreprinse în colaborare, de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța și Institutul de Arheologie Vasile Pârvan din București, ca și în așezarea fortificată greco-indigenă de la Albești (la care cooperează muzeele din Constanța și Mangalia). Alte complexe greco-elenistice au fost cercetate la Argamum - Capul Dolojman (jud. Tulcea).

Pentru epoca romană menționăm continuarea cercetărilor de salvare la Constanța, în peninsula și în

necropolele tomitane, prilejuate de numeroasele lucrări de investiții din zonă. La Mangalia au fost efectuate, de asemenea, săpături de salvare în mai multe zone ale orașului, cu rezultate științifice remarcabile. Aici, în ultimii ani, cercetările arheologice au fost corelate în mod fericit cu lucrările de conservare - restaurare *in situ* a obiectivelor descoperite, ca în cazul celor din zona "President". La Adamclisi au fost continuate săpăturile în zona basilicii *extramuros* de la poarta de vest, iar la Capidava în sectorul de sud - est al cetății, cu complexe romano-bizantine importante. Cercetările de la Ovidiu (jud. Constanța), desfășurate pe o perioadă mai îndelungată față de alți ani, au fost concentrate atât în zona burgului romano - bizantin, cât și în imediata vecinătate a apeductelor romane care alimentau Tomisul. La Histria au fost întreprinse cercetări, în colaborare, de către membrii filialei, în sectorul Domus IV. Alte săpături cu rezultate deosebite au fost efectuate la Argamum, în sectoarele greco - elenistice și romane ale așezării, Murighiol (Halmyris) și la Noviodunum, în cetatea romană și în așezarea medievală timpurie.

Epoca medievală a fost cercetată de unii membri ai filialei (uneori în colaborare) la Hârșova-Carsium, Orașul de Floci, Ciulnița și Platonești (jud. Ialomița).

Manifestări științifice

Cea mai importantă manifestare a anului a fost cel de al VII-lea Congres Internațional de Tracologie, organizat în perioada 20-26 mai la Constanța - Mangalia/Olimp - Tulcea. Cu o bogată participare din țară și străinătate, cu lucrările susținute pe șase secțiuni, cu un program extrem de complex, incluzând ședințe de comunicări, vizite de documentare, dezbateri, întâlniri ale Consiliului Internațional pentru Studii Indo - Europene și Tracologie, manifestarea a impus implicarea și participarea celor mai mulți membri ai filialei pentru buna ei reușită. Deoarece o prezentare detaliată a acestui Congres va fi publicată separat, nu considerăm necesar să insistăm asupra lui.

Muzeul Dunării de Jos din Călărași a organizat în perioada 1-2 iulie Simpozionul național de restaurare, iar în intervalul 1-2 octombrie Simpozionul "Tipuri de

așezări neo - eneolitice și organizarea lor internă". Institutul de Cercetări Eco - Muzeale din Tulcea a organizat Al III-lea Simpozion Internațional privind frontierele romane de la Dunărea de Jos, în luna august, precum și Salonul național de restaurare și Conferința națională de restaurare, în perioada 1-4 octombrie 1996. Amintim, de asemenea, Sesiunea anuală a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța (octombrie 1996) și a Muzeului Județean Ialomița (noiembrie 1996). În perioada 6-8 iunie, la Constanța s-a desfășurat simpozionul "Marea Neagră - zonă de confluență a civilizațiilor".

Între expozițiile temporare menționăm pe cele două organizate de Muzeul Județean Ialomița: "Necropola getică de la Stelnică" și "Metalurgia metalelor neferoase din Muntenia și Moldova".

Membrii filialei au participat cu numeroase comunicări la diferite manifestări științifice din țară sau din străinătate: Italia, Grecia, Bulgaria, Ungaria, Ucraina etc. Cercetători de la Tulcea au participat la săpăturile arheologice de la Olbia, prilej care a permis vizita și a altor obiective arheologice importante din nordul Mării Negre.

Valorificarea rezultatelor științifice

În anul 1996 a apărut nr. 26 al volumului "Pontica". Se află în curs de tipărire numărul 27.

Institutul de Cercetări Eco - Muzeale din Tulcea a publicat volumul "Peuce", 12, precum și Catalogul Salonului național de restaurare.

Alte activități

Membrii filialei au continuat colaborarea cu specialiștii din alte țări pe unele șantiere arheologice: Hârșova, Capidava, Histria etc. Totodată, poate fi remarcată participarea unui număr mare de studenți (în special ai Universității "Ovidius" din Constanța) pe șantierele, devenite de acum tradiționale, de la Hârșova - tell și Cetatea "Carsium", Ovidiu, Capidava, Grădiștea Coslogeni etc., activitate ce le consolidează cunoștințele teoretice.

Mihai Irimia
(secretarul Filialei)

Activitatea Filialei din Craiova a Institutului Român de Tracologie, în anul 1996

Filiala din Craiova a Institutului Român de Tracologie este formată din specialiști din domeniul arheologiei și etnologiei.

În domeniul arheologiei planul de cercetare al filialei a fost axat pe probleme de importanță majoră: 1. Epoca bronzului în Oltenia; 2. Prima epocă a fierului; 3. Permanența populației autohtone în cadrul provinciei romane Dacia.

Cercetarea arheologică

La Cârcea - Marin Nica, împreună cu Dan Bălțeanu și Simona Lazăr, au continuat săpăturile începute acum aproape 30 ani. În campania din anul 1996, obiectivul principal a fost delimitarea așezărilor preistorice și a nivelului daco-roman. În zona periferică a așezării s-a precizat următoarea stratigrafie: stratul neolitic, gros de 0,70 m, corespunzător celor două așezări neolitice Dudești-Vinča și Cârcea III cu ceramică policromă, suprapus de un strat subțire din epoca bronzului peste care se distinge locuirea daco-romană răvășită de lucrările agricole. S-au depistat patru complexe arheologice:

1. O locuință din faza Cârcea III cu ceramică pictată policrom; 2. o locuință de suprafață din faza Dudești-Vinča IV; 3. o groapă menajeră cu ceramică și unelte din silex din faza Vinča I; 4. o groapă din epoca daco-romană (sec.II-III) în care s-au găsit câteva obiecte de metal (un sfredel de fier și un distribuitor de curele din bronz). În campania următoare se va vedea punctul "Viaduct" unde s-a descoperit cea mai veche etapă a aspectului Cârcea.

Gabriel Crăciunescu, de la Muzeul Regiunii Porților de Fier a continuat săpăturile la Rogova, în punctul "Cazărmi". Au putut fi precizate două nivele: unul aparține culturii Coțofeni, prezentă prin două locuri, iar celălalt epocii bronzului (cultura Verbicioara) atestat de o locuință. Demn de menționat este faptul că, după părerea noastră, aici s-a aflat cel mai vechi aspect al culturii Verbicioara.

Vasile Marinoiu și Gheorghe Calotoiu de la Muzeul Județean din Tg. Jiu au făcut un sondaj într-un tumul din satul Vârtop, com. Ciuperceni, jud. Gorj. S-a descoperit un mormânt din prima epocă a fierului. Cele două vase găsite în timpul săpăturilor indică apartenența

acestui mormânt la aspectul Ferigile.

Colectivul format din Gheorghe Popilian, Dan Bălțeanu și Mircea Negru a continuat săpăturile în cartierul atelierelor de ceramică de la Romula. Ca obiectiv, s-a urmărit stabilirea limitei de NV a suprafeței ocupate de amenajările cartierului de olari.

Stratigrafie: 1. Un nivel cu material ceramic aparținând culturii Coțofeni. S-a descoperit un bogat material ceramic într-o groapă menajeră; 2. Din perioada romană s-au delimitat două niveluri, situație asemănătoare cu cea din campaniile anterioare.

Nivelul roman nr.1 datează din secolul al II-lea. În această campanie, s-au descoperit în acest nivel monede din epoca împăraților Vespasian, Antoninus Pius (2) și Marcus Aurelius. Complexul arheologic cel mai important este o groapă de mari dimensiuni, care a fost cercetată și în trei campanii anterioare. Ea are o lungime de 14 m, o lățime de 10 m și adâncă de peste 3 m. Considerăm că această groapă a fost săpată pentru explorarea argilei folosite de olarii atelierelor. Ulterior, groapa a fost nivelată și astupată printr-un strat consistent de pietriș și materiale fragmentare de construcție.

Peste nivelul I s-au construit clădirile care se înșiră pe partea de nord-est a drumului roman. În anul 1996 s-a descoperit în acest nivel o monedă emisă de Gordianus III.

Și în acest an s-a secționat drumul roman ce leagă Romula cu așezările și castelele de pe valea Oltului și (trecând munții) cu Dacia intracarpatică. Acesta a fost amenajat din straturi suprapuse de pietriș. Era lat de 7 m și gros de 0,40 m.

În stratul arabil s-au găsit și câteva fragmente de ceramică databile în secolul al VI-lea p. Chr., fără a se putea delimita un nivel care ar aparține acestei perioade.

La Gârla Mare (jud. Mehedinți), Ion Stîngă de la Muzeul Regiunii Porților de Fier a continuat săpăturile din punctul fluvial 840, unde se află o "villa rustica". În această campanie s-a precizat că zidul de incintă se încheie și spre nord. S-a descoperit un cuptor de ars ceramică, distrus ulterior. În acest cuptor s-au găsit cinci tipare pentru confecționarea opaițelor, dovedindu-se astfel că la Gârla Mare a existat un centru ceramic.

Cercetări etnologice

În cadrul temei *Obiceiurile din ciclul calendaristic* - Banca de date s-au efectuat cercetări în localitățile: Cujmir, Dârvari, Gemeni, Bălăcița (jud. Mehedinți); Celei, Drăgănești, Comani (jud. Dolj); Sălcuța, Carpen, Brabova și Călărași (jud. Dolj).

Materialul a fost transcris pe fișe tematice. Acestea, împreună cu fișele în care sunt consemnate rezultatele cercetărilor de teren din anii anteriori, vor contribui la realizarea temei. De remarcat este faptul că anchetele efectuate în județul Mehedinți au relevat multe elemente noi în acest domeniu.

Manifestări științifice

S-a participat la sesiunea anuală de rapoarte arheologice desfășurată la Brăila (mai, 1996). Au prezentat rapoarte G. Popilian și M. Nica.

La Congresul al VII-lea de Tracologie, Constanța-Mangalia-Tulcea, desfășurat în a doua perioadă a lunii mai, au participat cercetătorii: G. Popilian, M. Nica, Simona Lazăr (arheologie) și Marcela Popilian (etnologie).

Marin Nica a participat la Simpozionul Internațional de la Szolnok (Ungaria) unde a prezentat comunicarea *Le group culturel Cârcea, Grădinile et l'aspect Vinča - Dudești, dans le context néolithique central et est - européen*.

Membrii Filialei din Craiova au mai prezentat comunicări la sesiunile organizate la muzeele din Slatina, Caracal, Deva, Călărași, Craiova, Turnu - Severin, Bran.

Colaborări externe

Gheorghe Popilian a făcut o vizită de documentare la muzeele și Institutul de Arheologie din Beograd, unde a avut prilejul să cerceteze ceramică romană aflată în

depozitele instituțiilor mai înainte amintite.

Marin Nica a participat la Simpozionul Internațional organizat la Szolnok (Ungaria), după cum am mai amintit.

În cadrul relațiilor culturale dintre România și Anglia, cercetătorul englez John Champan a cercetat materialele din epoca neolitică descoperite de Marin Nica. Cei doi au purtat discuții cu privire la problema neoliticului în Balcani.

O altă vizită a făcut-o cercetătorul maghiar Ferenc Horváth de la Szeged, interesat tot de materialele din epoca bronzului, descoperite în Oltenia.

Valorificarea rezultatelor științifice

În anul 1996 a apărut nr.11 al anuarului nostru "Arhivele Olteniei".

Marin Nica a publicat: 1. *Date noi cu privire la geneza evoluției culturii Verbicioara*, Drobeta, 7, 1996; 2. *Le rôle de la culture Vinča à l'évolution néolithique d'Oltenie*, în *The Vinča culture its role and cultural connections*, Timișoara, 1997.

Gheorghe Popilian a publicat studiul *CIBISUS la Romula*, în *Arhivele Olteniei*, nr.11, 1996, și două recenzii ale lucrărilor *Romuliana* de D. Strjović și *Rimska staklo in Srbiji* de A. Ruzić.

În domeniul etnologiei, Marcela Popilian a publicat trei studii: 1. *Însurățitul și înfățășitul, un obicei de primăvară în Oltenia*, *Arhivele Olteniei*, 11, 1996; 2. *Aspecte etnografice în opera lui C. D. Ionescu*, Drobeta, 7, 1996; 3. *Procedee și instalații de prelucrare a fructelor*, Drobeta, 7, 1996.

Gheorghe Popilian
(președintele Filialei)